

Kortanalys 4/2024

Risk för otrygghet i bostadsområden

En statistisk analys utifrån Nationella trygghetsundersökningen (NTU)

Innehåll

Sammanfattning	3
Kön och tidigare erfarenheter av brott viktigaste individfaktorerna.....	3
Ordningsstörningar viktigaste områdesfaktorn	4
Inledning.....	5
Individfaktorer	5
Områdesfaktorer	5
De olika faktorerna påverkar varandra.....	6
Syfte och frågeställningar	7
Metod	8
Datamaterial	8
Statistiska analyser	8
Variabler.....	9
Individfaktorer	9
Områdesfaktorer	10
Begränsningar	12
Resultat	13
Fördelningar och skillnader mellan olika grupper	13
Olika socioekonomiska och demografiska grupper	13
Grupper med olika erfarenhet av brott	14
Olika typer av bostadsområden.....	15
Områden med olika typer och grad av problem.....	15
De olika faktorernas inverkan på varandra	16
Individuella samband.....	17
Områdesskillnader	19
Avslutande diskussion	22
Referenser	25
Bilagor	27
Bilaga 1. Bivariata samband	27

urn:nbn:se:bra-1200
© Brottsförebyggande rådet 2024

Författare: Jon Lundgren och Åsa Strid

Vetenskaplig granskare: Anna-Karin Ivert, docent i kriminologi vid Malmö universitet, har vetenskapligt granskat utkast till kortanalysen och lämnat värdefulla synpunkter. Det är dock Brå som i alla avseenden är ansvarig för innehållet i rapporten.

Omslagsillustration: Susanne Engman

Produktion: Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm

Telefon 08-527 58 400, e-post registrator@bra.se, www.bra.se

Denna kortanalys kan laddas ner från Brås webbplats <http://www.bra.se>

Sammanfattning

I den här kortanalysen undersöks vilka faktorer på individ- och områdesnivå som har betydelse för otrygghet i bostadsområdet, och i vilken mån skillnader i otrygghet mellan olika områden kvarstår efter kontroll av olika individ- och områdesfaktorer. Med otrygghet avses i den här kortanalysen att man uppger att man känner sig mycket eller ganska otrygg när man går ut ensam på kvällen i det egna bostadsområdet alternativt avstår att gå ut på kvällen på grund av otrygghet.

Det datamaterial som används i kortanalysen kommer från den Nationella trygghetsundersökningen (NTU) som slagits samman för åren 2018–2023.

Kön och tidigare erfarenheter av brott viktigaste individfaktorerna

Otrygghet är betydligt vanligare bland kvinnor än bland män, och de resultaten kvarstår även när man tar hänsyn till andra individ- och områdesfaktorer.

När det kommer till ålder är otryggheten störst i den yngsta gruppen i materialet (16-24 år) och näst störst i den äldsta (65-84 år). Men när man konstanthåller om man haft erfarenhet av utsatthet för brott förändras sambandet, så att de yngsta är den minst otrygga gruppen och den äldsta gruppen tydligt framstår som den mest otrygga. Det talar för att det i huvudsak är de ungas högre utsatthet som ligger bakom deras högre otrygghet i bostadsområdet. Det talar vidare för att de äldres otrygghet i huvudsak har andra orsaker än egen utsatthet för brott.

Otryggheten är större bland ensamstående föräldrar, personer med lägre inkomst, personer med som högst gymnasial utbildning, och något större bland personer med utländsk bakgrund. Den större otryggheten bland ensamstående föräldrar försvinner när hänsyn tas till områdesfaktorer, medan det kvarstår skillnader vad gäller lägre utbildningsnivå och i viss mån även lägre inkomst, oavsett vilket område de bor i. Det kan tolkas som att det inte är något specifikt kopplat till att vara ensamstående förälder som ökar risken för otrygghet, utan att det snarare beror på andra faktorer som samvarierar med dessa egenskaper.

Den individfaktor som sammantaget tycks ha störst betydelse för otryggheten förutom kön är om man har erfarenhet av utsatthet för brott, antingen om man själv har utsatts för brott mot enskild person eller om man har en närstående som utsatts för ett allvarligt brott och det gäller även när man tar hänsyn till övriga individfaktorer och områdesfaktorerna.

Ordningsstörningar viktigaste områdesfaktorn

Vilken områdestyp man bor i spelar roll för otryggheten, även när man tar hänsyn till de individuella riskfaktorerna såsom ålder, utbildning och egen erfarenhet av utsatthet för brott. Störst är otryggheten i områden med stora socioekonomiska utmaningar. Dock minskar skillnaden mellan områdestyper avsevärt när man också konstanthåller för problem med olika typer av ordningsstörningar i området. Det verkar ha stor betydelse om området man bor i har problem med ordningsstörningar, antingen i den fysiska miljön (till exempel skadegörelse eller klotter) eller sociala ordningsstörningar (till exempel öppen narkotikahandel eller gäng som bråkar eller stör). Skillnaden i otrygghet mellan områden med olika grad av ordningsstörningar minskar avsevärt när man konstanthåller för individfaktorerna och områdets socioekonomiska utmaningar. Trots det är sociala ordningsstörningar ändå den faktor med enskilt störst betydelse för otryggheten, större än skillnaden mellan män och kvinnor och större än effekten av att själv ha utsatts för brott under det föregående året.

Sammantaget visar kortanalysen att det är många faktorer på individ- och områdesnivå som påvisar samband med risken för otrygghet.

Individfaktorer har störst inverkan men kan vara svårare att påverka. Den områdesfaktor som har störst betydelse (sociala ordningsstörningar) kan delvis vara svår att påverka. Ordningsstörningar i den fysiska miljön (till exempel skadegörelse och klotter) verkar dock också ha stor inverkan och skulle kunna åtgärdas med förhållandevis små resurser. Det vore därför värdefullt att studera det sambandet vidare genom ett experiment och en effektutvärdering, för att bedöma om sådana åtgärder kan vara lika effektiva i praktiken som resultaten i den här kortanalysen antyder.

Inledning

Ett centralt mål med den svenska kriminalpolitiken är att Sverige ska vara ett tryggt land att bo och leva i, av den anledningen är det viktigt att studera vilka faktorer som påverkar tryggheten. Trygghet och otrygghet är dock komplexa och mångfacetterade fenomen. I kriminalpolitiska sammanhang avser begreppet ofta den subjektiva upplevelsen av risken att utsättas för brott eller andra kränkningar (SOU 2021:85). Ett mått som ofta förekommer i olika enkätundersökningar för att mäta otrygghet handlar om hur trygga vi känner oss att vistas utomhus där vi bor (Mellgren 2011, Brå 2023a). I den nationella trygghetsundersökningen (NTU) har andelen som uppger att de känner sig ganska eller mycket otrygga att vistas ute i bostadsområdet under kvällstid varierat mellan 26 och 30 procent sedan NTU 2018.

Otryggheten är dock inte jämnt fördelad utan skiljer sig till stor del såväl geografiskt som demografiskt. Otrygghet är till exempel vanligare i tätbefolkade områden, bland kvinnor och ensamstående föräldrar (Brå 2023a). Även levnadsförhållanden som inkomst och utbildningsnivå har betydelse där resurssvagare grupper i högre utsträckning uppger att de upplever otrygghet där de bor. Skillnader i otrygghet mellan olika kommuner, stadsdelar eller bostadsområden påverkas därför också av individsammansättningen, eftersom såväl demografiska som socioekonomiska förhållanden skiljer sig mellan områden. Samtidigt kan skillnaderna mellan individer till viss del bero på vilket område de bor i (Brå 2008).

Individfaktorer

Att otrygghet tenderar att skilja sig mellan olika grupper brukar ibland förklaras utifrån den egna upplevda sårbarheten. Man menar att människor upplever sig mer eller mindre sårbara vad gäller exempelvis förmåga att försvara sig eller möjlighet att återhämta sig (fysiskt, psykiskt, ekonomiskt) vid utsatthet för brott (Sandstig 2010). Ekonomiskt resurssvaga människor, kvinnor och äldre är exempel på grupper som ofta brukar uppge en högre nivå av otrygghet i olika undersökningar, vilket utifrån ett sådant perspektiv delvis antas bero på en högre sårbarhet. Till exempel sämre förutsättningar att skydda sig, högre risk för skador eller en mindre ekonomisk marginal vid brottsutsatthet.

Områdesfaktorer

Otrygghet påverkas dock inte bara av vem man är utan samvarierar även med yttre faktorer. Till exempel kan medias rapportering och beskrivning av olika områden påverka tryggheten (Haber 2011, Sandstig 2010). Men även sådant som den fysiska miljön (till exempel typ av bebyggelse, belysning m.m.) kan ha betydelse för upplevelsen av trygghet (Ceccato &

Bamsar 2016). Ordningsstörningar har betydelse för otryggheten och oron för brott i området, både i den fysiska miljön i form av skadegörelse eller klotter, eller som sociala ordningsstörningar i form av personer som stör eller beter sig på ett oberäkneligt sätt (Kelling och Wilson 1982, Mellberg m.fl. 2011). Enligt teorin broken windows (trasiga fönster) är det viktigt att återställa ordningsstörningar i den fysiska miljön snarast möjligt innan de eskalerar och signalerar att området saknar social kontroll. Om sådana störningar inte åtgärdas kan de skapa otrygghet och leda till en ond spiral där personer som annars skulle bidra till trygghet i området blir mindre benägna att vistas där, vilket ytterligare bidrar till otryggheten och minskar den sociala kontrollen (Kelling och Wilson 1982).¹

Ett annat viktigt perspektiv i sammanhanget är boendesegregation och vad som ibland kallas för grannskapseffekter. Det vill säga egenskaper i ett bostadsområde som kan antas påverka tryggheten hos de som bor där (Rambol 2020). Man brukar prata om kollektiv förmåga för att beskriva olika sociala mekanismer som antas påverka såväl nivån av brott och ordningsstörningar som otrygghet (Kronkvist m.fl. 2022, Sampson 2010). Något förenklat kan begreppet grannskapseffekter beskrivas som att grannskapets sammanhållning och tillit skapar en förmåga att upprätthålla gemensamma normer och informell social kontroll. Områden där grannar delar värderingar, interagerar samt griper in mot brott och ordningsstörningar antas ha en trygghetsskapande effekt. Förutsättningarna för en sådan sammanhållning ser dock olika ut i olika områden. Bostadsområden med en hög koncentration av resurssvaga individer tenderar exempelvis att ha en hög nivå av in- och utflyttning av boende, liksom en hög personalomsättning inom skola och omsorg, eftersom dessa områden ofta ses som mindre attraktiva (Rambol 2020). Möjligheten att skapa en hög nivå av kollektiv styrka tycks därför vara svårare i dessa områden.

De olika faktorerna påverkar varandra

Sammantaget kan otrygghet i bostadsområdet beskrivas som ett mångfacetterat fenomen som kan påverkas av en rad olika faktorer, flera av dessa har beskrivits ovan. Av de förklaringar som tagits upp här kan man något förenklat urskilja två övergripande förklaringsmodeller. Den första handlar om individegenskaper, det vill säga faktorer som kön, ålder, utbildningsnivå och tidigare livserfarenheter som påverkar hur trygga eller otrygga vi känner oss. Den andra handlar om yttre faktorer som har med bostadsområdet att göra, såsom befolkningens demografiska sammansättning, den fysiska miljön, ordningsstörningar och synlig brottslighet där man bor. För att undersöka skillnader i otrygghet mellan olika bostadsområden behöver man alltså ta hänsyn till båda dessa dimensioner och hur de påverkar varandra för att få en klarare bild av vad som påverkar variationer på områdesnivå.

¹ Här bör nämnas att "Broken Windows"-teorin har fått en del kritik på senare år, bland annat av O'Brien med flera (2019) som hävdar att studier som stöder teorin ofta dras med metodologiska svagheter.

Brå gjorde en undersökning om otrygghet med dessa parametrar, som publicerades 2009. Den gjordes utifrån den områdesindelning som fanns tillgänglig vid den tiden, kallad Small Areas for Market Statistics (SAMS). SAMS tillkom 1994 men avvecklades 2020 eftersom metoden för områdesindelningen skilde sig mellan kommunerna (SCB 2018) och därför blivit kritiserad för att vara olämplig för att studera områdeseffekter (Almcoff 2012). Den här kortanalysen baseras i stället på den nya områdesindelningen Demografiska Statistikområden (DeSo), som togs fram 2018 (SCB 2018). Den nya områdesindelningen har tagit större hänsyn till de olika bostadsområdenas karaktär, vilket potentiellt kan leda till att områdeseffekterna syns tydligare.

Syfte och frågeställningar

Syftet med kortanalysen är att studera otrygghet på individnivå och analysera de individuella variationerna i otrygghet med hjälp av faktorer på individ- och områdesnivå.

- Hur ser fördelningen ut vad det gäller otrygghet i olika grupper och olika typer av områden?
- Vilka samband finns det mellan områdesfaktorer och individfaktorer och otrygghet?
- Varierar otryggheten mellan olika bostadsområden och hur påverkas variationen vid kontroll för individ- och områdesfaktorer?

Metod

Datamaterial

Det datamaterial som används i kortanalysen kommer från den Nationella trygghetsundersökningen (NTU). NTU är en årligen återkommande enkätundersökning som bygger på ett stratifierat obundet slumpmässigt urval om 200 000 personer i åldrarna 16–84 år och består bland annat av frågor om otrygghet och utsatthet för brott. I kortanalysen används NTU-data som slagits samman för åren 2018–2023. Den viktade svarsfrekvensen vid de sex undersökningarna var mellan 36,0 och 41,0 procent² och sammantaget består underlaget av 424 329 besvarade enkäter³.

Statistiska analyser

Resultaten presenteras dels deskriptivt i form av andelar, dels i form av en så kallad flernivåregressionsanalys som gör det möjligt att kontrollera för egenskaper på individ- respektive områdesnivå, för att få fram information om hur stora skillnaderna mellan områden är efter att hänsyn tagits till skillnader mellan områdena i vilka individer som bor där. Det är en logistisk regressionsanalys som man använder i situationer där utfallet är dikotomt, det vill säga kan anta ett av två värden (i det här fallet ”trygg” eller ”otrygg”).

Resultatet av flernivåregressionsanalysen anges i oddskvoter (OR), där referenskategori får värde 1. Övriga kategorier får värden mellan 0 och 1 om deras odds är lägre än referenskategori och mer än 1 om oddset är högre. Det finns inte någon övre gräns för oddskvoter.

Därutöver används två mått som beskriver de olika modellerna i flernivåregressionsanalysen:

- *ICC (Intraclass Correlation Coefficient)* anger i den här kortanalysen hur stor andel av den individuella variationen i otrygghet som områdesskillnader står för.
- *MOR (Median Odds Ratio)* kan tolkas på samma sätt som en oddskvot, men avser istället här hur stor skillnaden mellan områden i otrygghet är. Det innebär att ett värde på 1 indikerar att det inte finns några områdesskillnader i otrygghet, och ju högre MOR-värdet är desto större är områdesskillnaderna i otrygghet.

² Det finns inte uppgifter om svarsfrekvens på områdesnivå, men det finns anledning att anta att svarsfrekvensen är lägre i områden med sämre socioekonomiska förutsättningar.

³ Områden med färre än 20 respondenter har uteslutits ur analysen för att underlaget för ett områdes probleminvå inte ska vara för osäkert.

Vid kontroll för variabler står MOR för hur stor den kvarstående områdesskillnaden i otrygghet är.

Tester visar att det inte finns så kallad multikollinearitet mellan variablerna i regressionsmodellerna.⁴

Variabler

I kortanalysen mäts otrygghet med frågan: *Om du går ut ensam sent en kväll i området där du bor, hur trygg eller otrygg känner du dig då?* Svarsalternativen är: *mycket trygg, ganska trygg, ganska otrygg, mycket otrygg* och *går aldrig ut ensam sent på kvällen*. De som svarat att de känner sig ganska eller mycket otrygga samt inte går ut på kvällen på grund av otrygghet⁵ definieras i kortanalysen som otrygga. Frågan har valts som mått på otrygghet eftersom den dels relaterar upplevelsen av otrygghet till bostadsområdet, dels inte är riktad mot någon specifik form av otrygghet, såsom rädsla för en viss typ av brott eller händelse, utan snarare visar på en generell känsla av otrygghet.

Områdesindelningen i den här kortanalysen bygger på demografiska statistikområden (DeSo) (SCB 2018). Boverkets och SCB:s indelning av socioekonomiska områdestyper (se avsnittet om områdesfaktorer nedan) bygger på den här indelningen, och användningen av begreppen *bostadsområde* och *område* i den här kortanalysen syftar till den områdesindelningen. Det enda undantaget är frågorna om upplevda problem med ordningsstörningar i NTU, där respondenten svarar utifrån sin uppfattning om av vad som utgör det egna bostadsområdet,⁶ vilket inte nödvändigtvis överensstämmer med gränsdragningen för DeSo-områdena.

Individfaktorer

För att studera otrygghet inom olika grupper i befolkningen har följande variabler på individnivå använts⁷: kön, ålder, svensk eller utländsk bakgrund, familjetyp, inkomst, utbildningsnivå, bostadstyp, utsatthet för brott mot enskild person⁸, utsatthet för egendomsbrott mot hushåll⁹ och närståendes utsatthet för brott under föregående år.

⁴ Pearson's Correlation <0,8 och VIF <4.

⁵ I NTU finns en följdfråga för att särskilja de som inte går ut på kvällen på grund av otrygghet jämfört med de som inte kan eller vill gå ut av andra skäl. Endast de som svarat att de inte går ut på grund av otrygghet har kategoriserats som otrygga bland de som inte går ut.

⁶ Det saknas instruktioner om vad respondenten ska betrakta som bostadsområde, så svaret baseras helt på respondenternas subjektiva uppfattning om vad som utgör deras bostadsområde.

⁷ Eftersom dessa visade sig ha betydelse i en tidigare studie över svenska förhållanden (Brå 2008)

⁸ Kategorin brott mot enskild person innefattar misshandel, hot, sexualbrott, personrån, fickstöld, försäljningsbedrägeri, kort- och kreditbedrägeri och nätkränkning.

⁹ Kategorin egendomsbrott mot hushåll innefattar bostadsinbrott, bilstöld, stöld ur eller från fordon och cykelstöld.

Områdesfaktorer

För att kunna jämföra otrygghet mellan bostadsområden med olika socioekonomiska förutsättningar används Boverkets och SCB:s indelning av områdestyper. Indelningen görs utifrån ett index som bygger på andel personer med låg ekonomisk standard, andel personer med förgymnasial utbildning samt andel personer som har haft ekonomiskt bistånd i minst tio månader eller har varit arbetslösa längre än sex månader. Det finns fem olika områdestyper enligt den här indelningen:

1. Områden med stora socioekonomiska utmaningar
2. Områden med socioekonomiska utmaningar
3. Socioekonomiskt blandade områden
4. Områden med goda socioekonomiska förutsättningar
5. Områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar

I tabell 1 redovisas hur respondenterna fördelar sig för de demografiska och socioekonomiska variablerna.

Tabell 1. Demografiska och socioekonomiska variabler i kortanalysen, samt redovisningsgruppernas oviktade antal och oviktade andel (i procent) av materialet.

	Antal (n)	Andel (%)
<i>Kön</i>		
Män	198 267	47
Kvinnor	223 800	53
<i>Åldersgrupp</i>		
16–24 år	55 783	13
25–44 år	92 618	22
45–64 år	127 782	30
65–84 år	145 884	35
<i>Utländsk bakgrund¹⁰</i>		
Född i Sverige med minst en förälder född i Sverige	356 649	85
Född i Sverige med två utrikesfödda föräldrar	10 963	3
Utrikesfödd	51 715	12

¹⁰ I den här kortanalysen betraktas kategorin "Född i Sverige med minst en förälder född i Sverige" som svenska bakgrund medan kategorierna "Född i Sverige med två utrikesfödda föräldrar" och "Utrikesfödd" betraktas som utländsk bakgrund.

	Antal (n)	Andel (%)
<i>Familjetyp</i>		
Sambo med barn	156 617	37
Sambo utan barn	128 775	31
Ensam utan barn	83 427	20
Ensam med barn	23 050	5
<i>Inkomst</i>		
Kvartil 1	104 908	25
Kvartil 2	105 208	25
Kvartil 3	105 223	25
Kvartil 4	105 207	25
<i>Utbildningsnivå</i>		
Förgymnasial	81 134	19
Gymnasial	171 584	41
Eftergymnasial	169 139	40
<i>Områdestyp</i>		
1. Områden med stora socioekonomiska utmaningar	12 675	3
2. Områden med socioekonomiska utmaningar	30 043	7
3. Socioekonomiskt blandade områden	106 876	25
4. Områden med goda socioekonomiska förutsättningar	232 004	55
5. Områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar	40 389	10

Utöver områdestyperna undersöks även samband mellan otrygghet och ordningsstörningar i bostadsområdet. För det används två index som mäter respondenternas upplevda problem med sociala ordningsstörningar respektive ordningsstörningar i den fysiska miljön. Den förstnämnda bygger på frågor i NTU om problem med personer påverkade av droger, gäng i området, personer eller gäng som bråkar eller stör, respektive problem med öppen narkotikahandel. Den andra bygger på frågor om problem med nedskräpning, skadegörelse respektive klotter.¹¹ Varje DeSo-område i materialet tilldelas ett värde för respektive index, baserat på

¹¹ Den interna konsistensen på indexen har kontrollerats med Cronbach's Alpha och kan beskrivas som god (Cronbach's Alpha är 0,961 respektive 0,925).

genomsnittet av hur de boende har besvarat frågorna.¹² Därefter delas områdena in i deciler och kategoriseras enligt följande:

Decil 1: Mycket små problem

Decil 2: Små problem

Decil 3: Varken små eller stora problem

Decil 4: Stora problem

Decil 5: Mycket stora problem.

Begränsningar

Studien bygger på data från NTU och möter därför de vanliga problemen med att mäta otrygghet och utsatthet med hjälp av enkätundersökningar. Ett exempel är risken för skevhet i bortfall, vilket delvis kan kompenseras genom viktningsförfarande (Brå 2023b). Det kan också handla om att respondenterna inte kan eller vill lämna sanningsenliga uppgifter, om någon till exempel inte vill erkänna att man känner sig otrygg, för att det inte stämmer överens med rådande könsnormer eller med den egna självbilden. De två index som används i analysen, som avser mäta problem med sociala ordningsstörningar respektive problem med ordningsstörningar i den fysiska miljön bygger på respondenternas subjektiva upplevelse och skulle kunna påverkas av vad respondenten har för referensram. Om det exempelvis börjat förekomma klotter i ett område som uppfattas som lugnt och välmående och där det tidigare aldrig har förekommit klotter kanske de boende uppfattar att det är ett lika stort problem som boende i områden där det alltid förekommer. Likaså skulle en boende i ett område där det förekommer mycket klotter kunna tycka att det inte är ett så stort problem eftersom man jämför med området bredvid där det förekommer ännu oftare.

De socioekonomiska områdestyperna fångar i första hand områdets strukturella sammansättning. Däremot saknas möjlighet att med hjälp av befintligt data mäta andra områdesfaktorer som verkar ha betydelse enligt tidigare undersökningar, såsom hur delaktiga människor känner sig i relation till där de bor.

En annan begränsning är att erfarenheter av brott endast mäts med en fråga om erfarenheter från föregående år. Det innebär att analysen inte tar hänsyn till eventuella tidigare erfarenheter av att utsättas för eller ha anhöriga som utsatts för brott, som kan påverka känslan av otrygghet.

Slutligen bör nämnas att kortanalysen är en tvärsnittsstudie, vilket innebär att man kan studera samband men att det inte med säkerhet går att säga om det finns någon kausalitet.

¹² Områden med färre än 20 respondenter har uteslutits ur analysen för att underlaget för ett områdes problemnivå inte ska vara för osäkert.

Resultat

Den här delen inleds med ett avsnitt om hur otryggheten fördelar sig i olika grupper i befolkningen. Därefter följer ett avsnitt om hur mycket individens otrygghet påverkas av olika områdesfaktorer och i vilken mån otryggheten varierar mellan olika bostadsområden vid kontroll för individ- och områdesfaktorer.

Fördelningar och skillnader mellan olika grupper

Olika socioekonomiska och demografiska grupper

Som framgår av tabell 2 är det en större andel kvinnor som känner sig otrygga i bostadsområdet jämfört med män, inom samtliga av de redovisade grupperna. När det gäller ålder är det små variationer bland männen, men bland kvinnorna är det den yngsta respektive den äldsta kategorin som har en högre andel otrygga jämfört med övriga åldersgrupper. Det finns även en något större andel som upplever otrygghet bland personer med utländsk bakgrund jämfört med svenskfödda personer som har minst en svenskfödd förälder. En större andel otrygga finns inom socioekonomiskt svagare grupper, till exempel personer med lägre inkomst och ensamstående med barn och personer som saknar eftergymnasial utbildning.

Tabell 2. Otrygghet vid utevistelse under kvällstid i det egna bostadsområdet. Andel otrygga redovisat uppdelat på demografiska och socioekonomiska bakgrundsvariabler.

	Män (%)	Kvinnor (%)	Total (%)
<i>Totalt</i>	19	36	28
<i>Ålder</i>			
16–24 år	18	45	33
25–44 år	19	34	27
45–64 år	19	31	25
65–84 år	21	39	30
<i>Svensk eller utländsk bakgrund</i>			
Svenskfödda med			
- minst en svenskfödd förälder	18	34	26
- båda föräldrarna utrikesfödda	25	42	34
Utrikesfödda	23	40	32

	Män (%)	Kvinnor (%)	Total (%)
<i>Familjetyp</i>			
Ensamstående utan barn	22	41	32
Ensamstående med barn	22	41	34
Sammanboende utan barn	19	34	27
Sammanboende med barn	16	32	24
<i>Inkomst</i>			
Kvartil 1 (lägst inkomst)	20	42	33
Kvartil 2	22	39	32
Kvartil 3	20	33	27
Kvartil 4 (högst inkomst)	16	26	20
<i>Utbildningsnivå</i>			
Förgymnasial	22	45	33
Gymnasial	21	39	30
Eftergymnasial	14	28	22

Grupper med olika erfarenhet av brott

En tydlig skillnad i otrygghet finns även bland de som utsatts för något brott eller har en närstående som har utsatts för brott under det föregående året. Det gäller i synnerhet bland män, där andelen som upplever otrygghet är mer än dubbelt så stor jämfört med de som inte har utsatts eller har närstående som drabbats (tabell 3). Det är värt att notera att skillnaden är lika stor oavsett om det handlar om utsatthet för brott mot enskild person, utsatthet för egendomsbrott mot hushåll eller om det är en närstående som utsatts för brott.

Tabell 3. Otrygghet vid utevistelse under kvällstid i det egna bostadsområdet. Andel otrygga, redovisat uppdelat på utsatthet för brott.

	Män (%)	Kvinnor (%)	Total (%)
Utsatt för brott mot person under föregående år			
Nej	14	31	23
Ja	36	49	43
Utsatt för brott mot hushåll under föregående år			
Nej	16	34	25
Ja	33	47	40

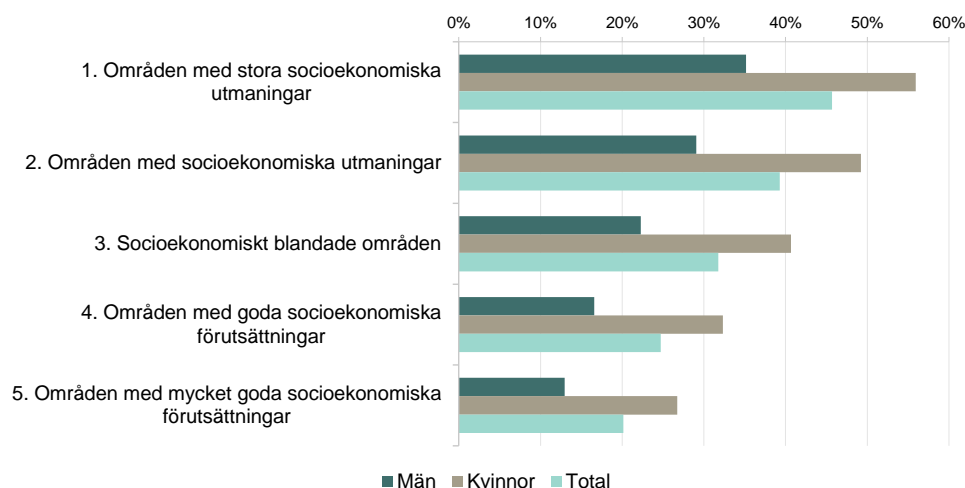
	Män (%)	Kvinnor (%)	Total (%)
Närstående utsatt för allvarligt brott under föregående år			
Nej eller vet ej	17	34	25
Ja	38	50	44

Olika typer av bostadsområden

Som tabell 2 visade skiljer sig otrygghet mellan olika grupper i samhället. Eftersom befolkningssammansättningen skiljer sig mellan i olika områden är det inte heller oväntat att även otryggheten varierar mellan olika områden. I figur 1 redovisas fördelningen av andelen otrygga i områden med olika socioekonomiska förutsättningar.

Det är en tydlig skillnad i otrygghet beroende på områdestyp. Andelen otrygga är större ju fler socioekonomiska utmaningarna området har (figur 1). Skillnaden är så stor att otryggheten är större bland män i områdestypen med sämst socioekonomiska förutsättningar än bland kvinnor i områdestypen med bäst socioekonomiska förutsättningar, trots att kön annars brukar vara den främsta förklaringsfaktorn för skillnader i otrygghet.

Figur 1. Otrygghet vid utevistelse under kvällstid i det egna bostadsområdet. Andel (%) som otrygga, redovisat uppdelat på socioekonomisk områdestyp.

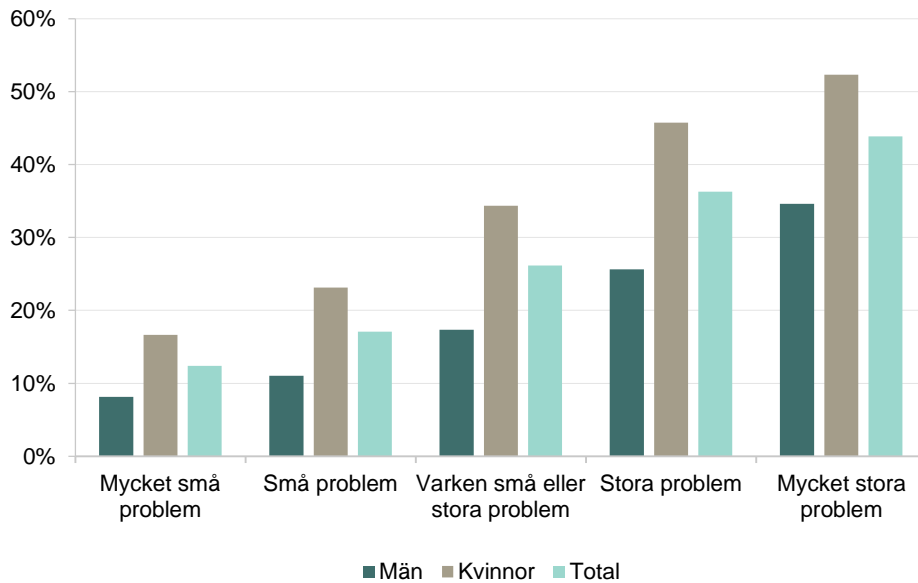

Områden med olika typer och grad av problem

Något annat som kan antas påverka otryggheten är olika typer av brott och händelser i området, till exempel skadegörelse, klotter, berusade personer och bråk på offentliga platser.

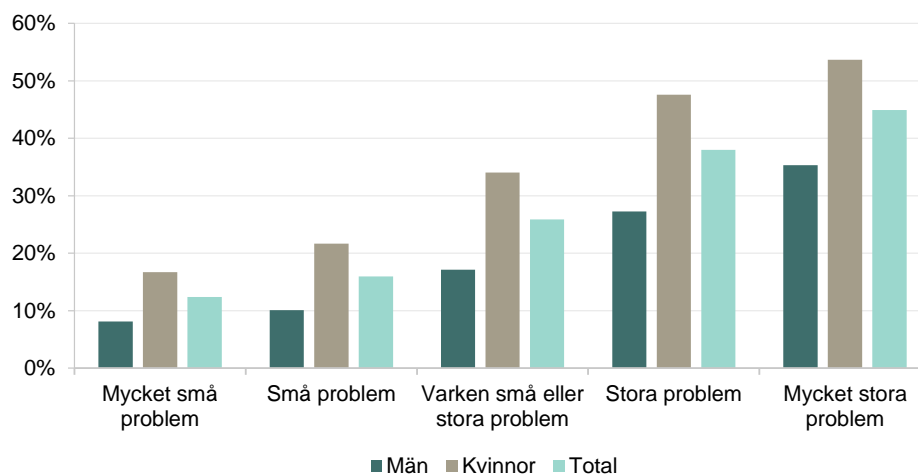
Andelen otrygga personer är störst i områden med störst problem med ordningsstörningar i den fysiska miljön och lägre ju färre problem som finns i området (figur 2). Andelen otrygga kvinnor är genomgående avsevärt större än andelen otrygga män.

Figur 2. Otrygghet vid utevistelse under kvällstid i det egna bostadsområdet. Andel (%) otrygga, redovisat uppdelat på hur stora problem man har med ordningsstörningar i den fysiska miljön.

Samma mönster gäller även när man studerar andelen otrygga mellan områden där de boende upplever olika grad av problem med sociala ordningsstörningar (figur 3). För både ordningsstörningar i den fysiska miljön och sociala ordningsstörningar är skillnaden så stor att otryggheten är större bland män i områden med mycket stora problem än bland kvinnor i områdestypen med mycket små problem, trots att kön annars brukar vara den främsta förklaringsfaktorn för skillnader i otrygghet.

Figur 3. Otrygghet vid utevistelse under kvällstid i det egna bostadsområdet. Andel (%) otrygga, redovisat uppdelat på hur stora problem boende i området upplever att man har med sociala ordningsstörningar.

De olika faktorernas inverkan på varandra

Resultaten hittills har visat att otryggheten skiljer sig mellan olika grupper i befolkningen, mellan olika typer av områden och områden med olika

grad av problem. Nästa steg är att studera om individ- och områdesskillnaderna kvarstår när man konstanthåller dem för varandra och hur stor del av den individuella variationen i otrygghet som finns mellan områden och hur stor del av den variationen som återstår efter kontroll för individfaktorer (områdets demografiska sammansättning) och områdesfaktorer (områdets kontext).

Sammantaget står variationen mellan områden för 11 procent av variationen för individers risk för otrygghet, både innan och efter kontroll för individfaktorer (se ICC-värdet på 11 i modellen o jämfört med modellerna 1 och 2 i tabell 4). Det innebär att 89 procent av variationen beror på andra skillnader än de individfaktorer som studeras. ICC-värdet i modell 4 kan läsas som att skillnader mellan områden står för 4 procent av den kvarstående individuella variationen i otrygghet, efter att hänsyn tagits till allt som ingår i modellen (inklusive socioekonomiska områdestyper och de olika typerna av ordningsstörningar). Områdesfaktorerna i modellen kan med andra ord förklara en del av skillnaden i otrygghet mellan områden, men inte hela skillnaden.

Ett annat sätt att ange storleken på områdeseffekten är att studera MOR-värde. MOR-värdet kan tolkas på samma sätt som en oddskvot, men avser i stället här hur stor skillnaden mellan områden i otrygghet är, där värde 1 indikerar att det inte finns några områdesskillnader i otrygghet. I det här fallet är MOR-värdet 1,8 när man kontrollerat för alla individfaktorer (se modell 2 i bilaga 2). Det innebär att det finns en liten men tydlig områdeseffekt även efter att man tagit hänsyn till alla individfaktorer i modellen.

Individuella samband

När man studerar olika demografiska gruppers otrygghet i regressionsanalysen (modell 4, tabell 4) visar resultaten att kvinnor, låginkomsttagare och personer med lägre utbildning har högre sannolikhet att känna sig otrygga att vistas ute i bostadsområdet kvällstid.

Kön och utbildningsnivå har stor betydelse

Kön och utbildningsnivå är de faktorer i modellen som verkar ha störst betydelse. Kvinnor har till exempel mer än dubbelt så hög sannolikhet att känna sig otrygga jämfört med män (OR 2,5 i modell 1, tabell 4), och den skillnaden kvarstår oavsett om man konstanthåller för andra socioekonomiska faktorer, utsatthet för brott eller områdesfaktorer (modell 4, tabell 4). Personer med förgymnasial utbildning har nästan dubbelt så hög sannolikhet (OR 1,9) att känna sig otrygga jämfört med de som har en eftergymnasial utbildning. Inte sällan beror skillnader mellan grupper i olika utbildningskategorier i själva verket helt eller delvis på att åldersfördelningen skiljer sig mellan de olika grupperna, men den här analysen visar att sambandet vad det gäller utbildning är lika starka oavsett om man tar hänsyn till ålder eller inte, vilket framgår vid jämförelse mellan de bivariata sambanden i tabell 5 (se bilaga), samt de multivariata sambanden i modell 1 i tabell 4. Sambandet avtar inte heller i

styrka när man konstanthåller för andra faktorer som utsatthet för brott eller områdesfaktorer (modell 2 och 3 i tabell 4). De högre nivåerna av otrygghet bland personer med lägre grad av utbildning kan alltså inte förklaras av att utsattheten för brott är högre i den gruppen eller att de tenderar att bo i en viss typ av områden.

Nytt mönster vad det gäller ålder

När det gäller ålder visade de tidigare resultaten att andelen otrygga var störst i den yngsta gruppen (16-24 år), näst störst i den äldsta (65-84 år) och lägst i åldersgrupperna däremellan. Men i regressionsanalysen, när man konstant hållit för samtliga variabler (modell 4, tabell 4) är sannolikheten lägst i den yngsta gruppen (referenskategori med OR 1,0), aningen högre i de mittersta (OR 1,2 i båda) och högst i den äldsta (OR 1,5). Det mönstret framträder först när erfarenhet av brott läggs in i modellen (se modell 2), vilket kan tolkas som att de yngre är mer otrygga än andra på grund av (egen eller närståendes) högre utsatthet för brott medan den äldsta gruppen är mer otrygga trots lägre utsatthet för brott. Skillnaden mellan åldersgruppen påverkas inte alls när man tar hänsyn till vilken typ av område man bor i eller vilken grad av ordningsproblem som området dras med (det vill säga om man jämför modell 2 med modell 3 respektive modell 4, tabell 4).

Vissa faktorer får minskad betydelse

De relativt små skillnaderna som tidigare syntes mellan personer med svensk eller utländsk bakgrund försvinner helt när man konstanthåller för om man bor i ett område med ordningsstörningar.

Den högre otryggheten bland personer som är ensamstående med barn minskar när man konstanthåller för individuella variabler som ålderinkomst och utbildning och försvinner när man även konstanthåller för utsatthet för brott. Det innebär att det inte är egenskapen att vara ensamstående med barn i sig som är den egentliga riskfaktorn för att vara otrygg, utan snarare att tillhöra en ekonomiskt sårbar grupp samt att vara utsatt för brott i närtid.

Erfarenheter av brott ökar risken för otrygghet

När man studerar betydelsen av att ha olika erfarenheter av brott är det utsatthet för brott mot person som tydligast ökar sannolikheten för att vara otrygg, de utsatta har mer än dubbelt så hög sannolikhet att känna sig otrygga (OR 2,3, modell 2-4 i tabell 4). Men även att någon närstående utsatts för allvarligt brott ökar sannolikheten (OR 1,9, modell 2-4 i tabell 4) liksom att ha drabbats av ett egendomsbrott mot hushåll (OR 1,7, modell 3 i tabell 4). Dessa samband är i princip oförändrade när man för in variabler om bostadsområdets egenskaper i modellen (modell 3 jämfört med modell 4, tabell 4). Det innebär att den högre otryggheten bland dem som har erfarenhet av brott sannolikt beror på att de utsatts för brott, inte att brottsutsatta tenderar att bo i mer otrygga områden, alternativt att personer som bor i en viss typ av områden tenderar att vara mer utsatta för brott.

Områdesskillnader

Områdets socioekonomiska förutsättningar påverkar risken för otrygghet hos individen

När man studerar olika områdestyper framgår det att sannolikheten att känna sig otrygg ökar ju sämre socioekonomiska förutsättningar ens bostadsområde har (OR 1,5 i områden med svåra socioekonomiska förutsättningar, modell 4, tabell 4). Det gäller alltså även efter att man tagit hänsyn till den egna socioekonomiska situationen till nivån av rapporterade problem med olika typer av ordningsstörningar i bostadsområdet. Om man inte tar hänsyn till nivån av problem med ordningsstörningar är (OR 2,8 i områden med stora socioekonomiska utmaningar, modell 3, tabell 4).

Sociala ordningsstörningar viktigaste områdesfaktorn

Problem med ordningsstörningar i den fysiska miljön (skadegörelse, nedskräpning och klotter) påverkar också otryggheten. Sannolikheten att vara otrygg är nästan dubbelt så hög (OR 1,9, modell 4, tabell 4) i områden med mycket stora problem jämfört med områden med mycket små problem. Ännu större betydelse har sociala ordningsstörningar, som problem med personer påverkade av droger, gäng i området, personer eller gäng som bråkar och stör, respektive problem med öppen narkotikahandel. Där är sannolikheten att vara otrygg mer än tre gånger så stor (OR 3,2, modell 4, tabell 4) om man bor i ett område med mycket stora problem jämfört med om man bor i ett område med mycket små sådana problem, konstanthållet för samtliga övriga variabler.

Tabell 4. Oddskvoter (relativa skillnader i odds) för personer i olika grupper och i olika områden att känna att otrygghet vid utevistelse under kvällstid i det egna bostadsområdet. Enligt multivariat logistisk regression med två nivåer (individer, bostadsområden).

	Modell 0	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4
Individfaktorer					
Kvinna (referens: man)		2,5 ***	2,5 ***	2,5 ***	2,5 ***
Åldersgrupp					
(referens 16–24 år)					
25–44 år		1,1 ***	1,3 ***	1,2 ***	1,2 ***
45–64 år		0,9 **	1,2 ***	1,2 ***	1,2 ***
65–84 år		1,0	1,5 ***	1,5 ***	1,5 ***
Utländsk bakgrund					
(referens: född i Sverige med minst en förälder född i Sverige)					
Född i Sverige med två utrikesfödda föräldrar		1,1 **	1,1 ***	1,1 **	1,0

	Modell 0	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4
Utrikesfödd		1,1 ***	1,1 ***	1,0 *	1,0
<i>Familjetyp</i>					
<i>(referens: sammanboende med barn)</i>					
Sammanboende utan barn		1,0 ***	1,1 ***	1,1 ***	1,0 **
Ensam utan barn		1,1 ***	1,1 ***	1,1 ***	1,1 **
Ensam med barn		1,2 ***	1,0	1,0	1,0
<i>Inkomst</i>					
<i>(referens: kvartil 4, högst inkomst)</i>					
Kvartil 1		1,3 ***	1,3 ***	1,3 ***	1,3 ***
Kvartil 2		1,2 ***	1,3 ***	1,3 ***	1,3 ***
Kvartil 3		1,1 ***	1,1 ***	1,1 ***	1,1 ***
<i>Utbildningsnivå</i>					
<i>(referens: eftergymnasial)</i>					
Förgymnasial		1,9 ***	1,9 ***	1,9 ***	1,9 ***
Gymnasial		1,7 ***	1,7 ***	1,7 ***	1,7 ***
Utsatt för brott mot person			2,3 ***	2,3 ***	2,3 ***
<i>(referens: inte utsatt)</i>					
Utsatt för brott mot hushåll			1,7 ***	1,7 ***	1,6 ***
<i>(referens: inte utsatt)</i>					
Närstående utsatt för allvarligt brott			1,9 ***	1,9 ***	1,9 ***
<i>(referens: ingen närstående utsatt)</i>					
Områdesfaktorer					
<i>Områdestyp (referens: 5. Områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar)</i>					
1. Områden med stora socioekonomiska utmaningar				2,8 ***	1,5 ***
2. Områden med socioekonomiska utmaningar				2,3 ***	1,4 ***
3. Socioekonomiskt blandade områden				1,6 ***	1,2 ***

	Modell 0	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4
4. Områden med goda socioekonomiska förutsättningar				1,2 ***	1,1 ***
<i>Problem med ordningsstörningar i den fysiska miljön</i>					
<i>(referens: Mycket små problem)</i>					
Små problem				1,2 ***	
Varken små eller stora problem				1,6 ***	
Stora problem				1,8 ***	
Mycket stora problem				1,9 ***	
<i>Problem med sociala ordningsstörningar</i>					
<i>(referens: Mycket små problem)</i>					
Små problem				1,2 ***	
Varken små eller stora problem				1,7 ***	
Stora problem				2,7 ***	
Mycket stora problem				3,2 ***	
ICC (%)	11%	11%	11%	8%	4%
MOR	1,8	1,9	1,8	1,7	1,4

Avslutande diskussion

Den här kortanalysen visar att det förekommer skillnader i otrygghet mellan olika typer av områden, som inte kan förklaras av den demografiska sammansättningen hos personer som bor där eller att de i högre utsträckning varit utsatta för brott.

Den viktigaste faktorn för att förklara skillnader mellan områden tycks vara ordningsstörningar, det gäller särskilt sociala ordningsstörningar men särskilt ordningsstörningar i den fysiska miljön. De som bor i områden med mycket stora problem såsom öppen narkotikahandel och personer eller gäng som bråkar och stör, har tre gånger så stor sannolikhet att känna sig otrygga jämfört med någon som bor i ett område där det är mycket små problem. Det här går i linje med bland annat Sampson och Raudenbusch (1999) resultat som visar att ordningsstörningar påverkar tryggheten negativt. Områdets socioekonomiska förutsättningar tycks ha betydelse även om sambandet minskar när man konstanthåller för att personer i de här områdena tenderar att vara mer utsatta för brott, och för att områdena oftare har problem med ordningsstörningar. Det får sägas gå i linje med tidigare studier om grannskapseffekter på otrygghet i ett område (Rambol 2020).

Även i Brå-studien från 2008 såg man att områdesfaktorer hade betydelse för risken för otrygghet, där boende i de områden som man definierade som särskilt utsatta¹³ hade en högre risk för otrygghet. I den studien hade man inte tillgång till uppgifter om ordningsstörningar i områdena, varför man inte kunnat kontrollera för de effekterna.

Bland individfaktorerna är kön och om man själv utsatts för brott mot enskild person föregående år de viktigaste riskfaktorerna för att vara otrygg.

Kortanalysen visar också att flera av de individfaktorer som ofta betraktas som riskfaktorer för att vara otrygg egentligen verkar bero på ett annat bakomliggande samband. Ett sådant exempel är att personer som lever ensamstående med barn. Deras högre otrygghet försvinner när man konstanthåller för faktorer som inkomst. Det innebär att det inte verkar vara det faktum att man är ensamstående med barn som leder till den högre otryggheten i den här gruppen, utan att den här gruppen i högre grad tenderar att ha riskfaktorer (som att ha lägre inkomst och att bo i områden med sämre socioekonomiska förutsättningar) som i sin tur är förknippad med otrygghet.

¹³ Områdena hade inte definierats av studien utan bestod av områden som ingick i den så kallade storstadssatsningen (SOU1998:25, 14). Områdena karaktäriserades av att de hade hög arbetslöshet i kombination med låg förvärvsgrad, låg utbildningsnivå, låga inkomstnivåer, hög andel invånare med utländsk bakgrund, samt att de vanligtvis är barntäta och därmed har en ung befolkning.

Ett annat exempel är ålder. Om man tittar på fördelningen i befolkningen är andelen otrygga störst bland de äldsta (65–84 år) och bland de yngsta (16–25 år) i undersökningen. Det visar sig dock att om man tar hänsyn erfarenhet av brott (både egen utsatthet eller närståendes utsatthet för allvarligt brott) är de yngsta istället den minst otrygga åldersgruppen. Det verkar alltså som att den större otryggheten bland yngre egentligen beror på att unga är mer utsatta för brott i närtid, vilket är en riskfaktor för att vara mer otrygg.

När det gäller individfaktorer har det faktum att otrygghet tenderar att skilja sig mellan olika grupper ibland förklarats utifrån den egna upplevda sårbarheten, som utgår från att människor upplever sig mer eller mindre sårbara vad det gäller exempelvis förmåga att försvara sig eller möjlighet att återhämta sig (fysiskt, psykiskt eller ekonomiskt) vid utsatthet för brott (Sandstig 2010). Resultaten kan sägas gå i linje med det resonemanget. Att ensamstående föräldrar är mer otrygga verkar delvis hänga ihop med att de tenderar att vara mer sårbara, på det sättet att det är grupper med sämre ekonomi och som i högre utsträckning bor i områden med sämre socioekonomiska förutsättningar. Även resultaten att sannolikheten för att vara otrygg ökar med ålder går i linje med teorin om sårbarhet. Här kanske det dock snarare handlar om den fysiska sårbarheten som hänger ihop med åldrandet, eftersom sambandet kvarstår även om man konstanthåller för andra sårbarhetsfaktorer som inkomst och utbildning.

Att minska otryggheten är ett av rättsväsendets övergripande mål. Både den här kortanalysen och tidigare studier har visat att individfaktorer sammantaget har en större betydelse för risken för otrygghet än områdesfaktorer. Den här kortanalysen har dock med aktuella data som gäller svenska förhållanden visat att den del av otryggheten som påverkas av områdesskillnader är tillräckligt stora för att betraktas som en viktig pusselbit i arbetet med att förstå och motarbeta otryggheten. Beroende på vilka individfaktorer det handlar om är de antingen svåra (till exempel individers inkomstnivå) eller omöjliga (till exempel individers ålder) att påverka på samhällsnivå. Däremot är det kanske teoretiskt möjligt att ringa in och åtgärda de mekanismer som gör att de här faktorerna, till exempel ålder, ökar otryggheten, men det ligger utanför den här kortanalysens ramar. Även de områdesfaktorer som är kopplade till sammansättningen av boende i ett område är komplicerade att påverka. Men en stor del av den områdesrelaterade variationen i otryggheten härrör från ordningsstörningar, som åtminstone delvis borde vara lättare att påverka. Resultaten i den här kortanalysen indikerar att man skulle få störst effekt av att arbeta bort problem med sociala ordningsstörningar (problem med personer påverkade av droger, gäng i området, personer eller gäng som bråkar eller stör, respektive problem med öppen narkotikahandel), men det är sannolikt en ganska svår och resurskrävande uppgift. Till exempel har försök med så kallad problem-oriented policing endast haft begränsad effekt på otrygghet (Hinkle m.fl. 2020). Men resultaten tyder också på att en minskning av ordningsstörningarna i den fysiska miljön (som nedskräpning, skadegörelse och klotter) borde kunna

få meningsfulla effekter på risken för otrygghet för de enskilda individerna i ett bostadsområde. Det är sannolikt åtgärder som varken behöver vara särskilt komplicerade eller resurskrävande. Därför vore det värdefullt att genomföra ett experiment under svenska förhållanden, där man under en period gör särskilda satsningar på gatustädning samt snabb klottersanering och reparationer vid skadegörelse i ett urval av områden. Om man genomför en gedigen effektutvärdering i samband med satsningen borde man ha underlag nog för att bedöma om den typen av åtgärder är så effektiva i praktiken som resultaten i den här kortanalysen indikerar.

Referenser

Almcoff, J. (2012) *Hur bra fungerar SAMS-områdena i studier av grannskapseffekter?* Socialvetenskaplig tidskrift nr 2 2012.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2008). *Otrygghet och segregation*. Rapport 2008:16. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2023a). *Nationella trygghetsundersökningen 2023*. Rapport 2023:9. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2023b). *Nationella trygghetsundersökningen 2023, Teknisk rapport*. Rapport 2023:10. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Ceccato, V. och Bamzar, R. (2016). *Elderly Victimization and Fear of Crime in Public Spaces*. *International Criminal Justice Review*, årgång 26, nr 2.

Heber, A. (2011). *Fear of crime in the Swedish daily press – descriptions of an increasingly unsafe society*. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 12 (1) 63-79.

Hinkle C. J., Weisburg D., Telep C. W., Petersen, K. (2020) "Problem-oriented policing for reducing crime and disorder: An updated systematic review and meta-analysis" i *Campbells Systematic Reviews* volym 16, nr 2.

Kelling, G. I. och Wilson, J. Q. (1982) "Broken Windows - The police and neighborhood safety" i *Atlantic Monthly* volym 249, nr 3.

Kronkvist K., Ivert, A., Gerell M. (2022) "Exploring unsafe locations: An examination of spatial risk factors associated with unsafe locations" i *Locating Place, Crime and the Fear of Crime*. Malmö University. Health and Society, Doctoral Dissertation 2022:8

Mellgren, C. (2011). *Neighbourhood Influences on fear of crime and victimization in Sweden: a review of the crime survey*. *Internet Journal of Criminology*.

Mellgren, C., Pauwels, L. och Torstensson Levander, M. (2011). *Neighborhood disorder and worry about criminal victimization in the neighbourhood*. *International Review of Victimology*. 3.

O'Brien, T., Farrell, C., och Welsh, B. C. (2019) "Looking Through Broken Windows: The Impact of Neighborhood Disorder on Aggression and Fear of Crime Is an Artifact of Research Design" i *Annual Review of Criminology* nr 2.

Rambol (2020). *Kunskapsöversikt om boendesegregation*.

Sandstig G. (2011). *Otrygghetens landskap* Tryck: Livréna AB, Göteborg 2010.

Sampson, R. J. och Raudenbush, S. W. (1999). *Systematic social observation of public spaces: A new look at disorder in urban neighborhoods*. *American Journal of Sociology* 105, no. 3: 603-651.

Sampson R. J. (2010) *Collective Efficacy Theory*. I *Encyclopedia of Criminological Theory*.

Statistikbyrån SCB (2018) *Demografiska-statistikomraden-en-ny-regional-indelning-under-kommuner*. <https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2018/demografiska-statistikomraden-en-ny-regional-indelning-under-kommuner/>

SOU 1998: 25. *Tre städer: en storstadspolitik för hela landet*. *Slutbetänkande av Storstadskommittén*. Stockholm: Fritzes.

SOU 2021:85 *Vägar till ett tryggare samhälle*.

<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2021/10/sou-202185/>

Bilagor

Bilaga 1. Bivariata samband

Tabell 5. Oddskvoter (relativa skillnader i odds) för personer i olika grupper personer respektive olika områden att känna otrygghet vid utevistelse under kvällstid i det egna bostadsområdet. Bivariata samband.

Individfaktorer	
Kvinna (referens: man)	2,5 ***
<i>Åldersgrupp (referens 16–24 år)</i>	
25–44 år	0,7 ***
45–64 år	0,6 ***
65–84 år	0,7 ***
<i>Utländsk bakgrund (referens: Född i Sverige med mist en förälder född i Sverige)</i>	
Född i Sverige med två utrikesfödda föräldrar	1,1 ***
Utrikesfödd	1,1 ***
<i>Familjetyp (referens: sammanboende med barn)</i>	
Sambo utan barn	1,2 ***
Ensam utan barn	1,5 ***
Ensam med barn	1,4 ***
<i>Inkomst (referens: kvartil 4, högst inkomst)</i>	
Kvartil 1 (lägst inkomst)	2,1 ***
Kvartil 2	1,8 ***
Kvartil 3	1,4 ***
<i>Utbildningsnivå (referens: eftergymnasial)</i>	
Förgymnasial	1,9 ***
Gymnasial	1,6 ***
Utsatt för brott mot person (referens: inte utsatt)	2,7 ***
Utsatt för brott mot hushåll (referens: inte utsatt)	1,9 ***
Närstående utsatt för allvarligt brott (referens: ingen närstående utsatt)	2,4 ***
Områdesfaktorer	
<i>Områdestyp (referens: 5. Områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar)</i>	

Individfaktorer

1. Områden med stora socioekonomiska utmaningar	2,0 ***
2. Områden med socioekonomiska utmaningar	1,7 ***
3. Socioekonomiskt blandade områden	1,4 ***
4. Områden med goda socioekonomiska förutsättningar	1,2 ***

Problem med ordningsstörningar i den fysiska miljön (referens: Mycket små problem)

Små problem	1,5 ***
Varken små eller stora problem	2,6 ***
Stora problem	4,5 ***
Mycket stora problem	6,2 ***

Problem med sociala ordningsstörningar (referens: Mycket små problem)

Små problem	1,4 ***
Varken små eller stora problem	2,6 ***
Stora problem	4,7 ***
Mycket stora problem	6,4 ***

Brå – kunskapscentrum för rättsväsendet

Myndigheten Brå verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsbekämpning och brottsförebyggande arbete till främst regeringen, rättsväsendets myndigheter och brottsförebyggande aktörer, men även allmänheten.

Publikationen finns som pdf på www.bra.se. På begäran kan Brå ta fram ett alternativt format. Frågor om alternativa format skickas till tillgangligt@bra.se

Vid citat eller användande av tabeller, figurer och diagram ska källan Brå anges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

Brottsförebyggande rådet/National Council for Crime Prevention

Box 1386/Tegnérgatan 23, SE-111 93 STOCKHOLM
Tel +46 (0) 8 527 58 400, registrator@bra.se, www.bra.se

urn:nbn:se:bra-1200